

Kertomus TEPin Jyväskylän osaston Nepalin matkasta 22.3.-17.4.1994



1. Keitinpropagandaa, kokeiluja ja suhteiden luontia Kathmandussa

Kahdeksanhenkinen ryhmä (Arjo Heinsola, Jouko Kantola, Pasi Kettunen, Ari Lampinen, Heikki Multanen, Tupuna Mäntysaari, Pekka Suominen ja Riitta Wahlström sekä kolme nykyistä tai tulevaa sukulaista) TEPin Jyväskylän osastosta vieraili Nepalissa edistämässä aurinkokeittimien käyttöönottoa.



Toteutimme Kathmandussa nelipäiväisen aurinkokeittimien rakennus- ja käyttökurssin yhdessä paikallisen Centre for Rural Technology (CRT, johtaja Ganesh Ram Shrestha) kanssa. Kukin 14 oppilaasta rakensi itselleen pahvisen laatikkokeittimen. Kurssin televisioidussa loppupaneelissa oli mukana mm. Nepalin Tiede- ja Teknologia-akatemian johtaja. Saimme runsaasti julkisuutta niin televisiossa kuin sanomalehdissäkin.

Järjestimme CRT:n kanssa myös avoimen keitinäytöksen Kathmandun naapurikaupungin Patanin keskustorilla. Paikalliset ihmiset näkivät erilaisia aurinkokeittimiä toiminnassa, saivat tietoa ja mahdollisuuden tilata keittimen sekä maistoivat aurinkoruokaa.



Teimme runsaasti omia teknisiä kokeiluja erilaisilla keittimillä ja ruoka-aineilla. Siellä syntyi paljon hyviä ideoita, joista osaa ollaan parhaillaan toteuttamassa. Ongelmana oli Kathmandun laakson pilvien runsaus (paljolti saastepilveä), joka häiritsi järjestelmällisiä mittauksia. Muualla maassa on huomattavasti suotuisammat olosuhteet aurinkoteknologialle.



Tapasimme paljon ihmisiä, jotka olivat kiinnostuneita vihreän teknologian kehittämisestä Nepalissa. Vierailimme yliopistoissa, kouluissa ja Nepalin tiedeakatemiassa keskustelemassa uusista mahdollisuuksista. Tapasimme insinöörejä ja kasvattajia, jotka halusivat tietoja Suomen ympäristötekniikasta ja -kasvatuksesta. Kulttuuriekskursioillamme tutustuimme erääseen Nepalin uskonnolliseen johtajaan, 15 vuotta pelkällä keitetyllä maidolla eläneeseen 64-vuotiaaseen Duud Babaan, joka vakuuttui asiastamme ja tulee jatkossa keittämään maitonsa lahjoittamallamme aurinkokeittimellä!



2. Haw Purin projekti

Aloitimme pitkän aikavälin projektin Länsi-Nepalin maaseudulla. Amerikkalainen organisaatio Building with Books (BWB) rakensi koulua (valmistui toukokuun alussa) Hawpur -nimisessä tharu-kansan kylässä n. 50 km päässä Nepalganjista, alueen pääkaupungista. Tapasimme keitinkurssilla heidän johtajansa Jim Ziolkowskin, joka ehdotti voimien ja ideoiden yhdistämistä. Kylän väki rakensi koulua erittäin innokkaasti; se valmistui kuukausi aikataulun edellä. He olivat yhtä valmiita kokeilemaan aurinkokeittäimiä. Polttopuun keräilystä säästyvä aika, luokkaa 4h/päivä, saataisiin välittömästi hyödynnettyä koulutukseen. Koulutuksesta huolehtiva, Tanskan kehitysyhteistyövaroista rahoitettu, kansalaisjärjestö BASE (Backward Society Education) innostui myöskin hankkeestamme ja lupasi sille tukensa.



Jim Ziolkowski teki puolestamme kyläneuvoston kanssa yhteistyösopimuksen, jonka mukaisesti TEP kustantaisi keitinkurssin muutamalle kyläläiselle sekä hankkisi kyläläisten ulottumattomissa olevat materiaalit 82 keittimeen, yhteen kylän jokaisesta taloudesta (kylän väkiluku on noin 600). Kyläläiset puolestaan rakentaisivat keittimien rungot käyttäen paikallisia raaka-aineita. Muita raaka-aineita heillä ei olekaan käytössään, koska he elävät luontaisessa vaihtotaloudessa; rahan käyttö on heille harvinaista, suurin osa väestöstä ei ole sitä koskaan käyttänyt, eikä myöskään käynyt Nepalganjissa, Kathmandusta puhumattakaan.



Palkkasimme erään Kathmandun kurssin oppilaista Rajesh Sharman, Plants for Life -järjestön (PFL) johtajan, pitämään avustajineen lupaamamme keitinkurssin 22.-28.4. (siis valitettavasti vasta kotiinpaluumme jälkeen). Kurssille osallistui 14 kyläläistä (naisia), 2 BASEn työntekijää sekä 9 paikallista YK:n vapaaehtoistyöntekijää. Kurssilla valmistettiin 16 pahvilaatikkokeitintä. Pahvi ei ole paikallinen raaka-aine, mutta se valittiin, koska siten saatiin käytettyä hyväksi Kathmandun kurssin oppimateriaalia sekä koska muun tyyppisistä keittimistä ei kouluttajilla ollut vielä kokemusta. Toisaalta pystyttiin näyttämään kyläläisille keittimen toiminta antamatta lopullista toteutusta valmiina. Käsityötaitoiset kyläläiset voivat siten itse luoda omat mallinsa, mikä varmasti edistää asian kokemista omaksi, ja ehkä myös luo uudenlaista, kaupankäyntiinkin tähtäävää käsityöteollisuutta. Kyläläiset pääsivät ideoimaan jo kurssin aikana, jolloin he valmistivat muutaman savi- ja puukeittimen.



Tällä hetkellä Hawpurissa on sadekausi, jonka aikana he valmistavat savi-, lanta-, puu- ja bambukorikeittimiä. Meidän osuutemme jatkuu syksyllä, jolloin ostamme heille ainakin lasit keittimiin. Erinomaisen aurinkoisista olosuhteista johtuen keittimien lisäheijastimet eivät liene välttämättömät. Tavoitteena on varustaa jokainen talous aurinkokeittimellä tämän vuoden aikana. Jatkossa olisi tarkoitus levittää ideaa muihin kyliin, joissa BASE toimii. Heidän nykyinen kansanvalistustoimintansa ulottuu noin 400 kylään kattaen arviolta 400000 ihmisen populaation Länsi-Nepalissa. Ulottuvillamme on siis merkittävän suuruisen vaikuttamisen mahdollisuus.

3. Jutustelua

Suurin ongelma aurinkokeittimien käyttöönotossa aurinkoisilla alueilla on kulttuurinen. Tupuna Mäntysaari aloitti ko. ongelman kartoituksen haastatteleamalla Kathmandun kurssin osallistujia Jyväskylän yliopiston Sosiologian laitoksen gradutyötä varten. Jatkossa Haw Purin projekti antaisi runsaasti mahdollisuuksia kulttuuritutkimukselle. Petri Kontinen on aloittamassa teknis-kulttuurisen diplomityön tekemistä TKK:n Työpsykologian laitokselle.

Tekniseltä, päinvastoin kuin kulttuuriselta, kannalta aurinkokeittimiä on tutkittu maailmalla jo varsin runsaasti. Paikallisten raaka-aineiden mahdollisimman tehokas käyttö antaa silti runsaasti innovaatiohaasteita. Toivomme voivamme lähitulevaisuudessa esitellä Haw Purin käsityötaitureille malliksi eräitä uusia oivalluksia sisältävän paraboloidisen keittimen.

Valitettavasti Nepalin projektin rahoitus on tällä hetkellä turvaamatta, lukuunottamatta Haw Purin kylän osuutta (joka muuten on kokonaisuudessaan välillä 3000-4000 mk). Koko Länsi-Nepalin maaseudun aurinkokeittäistämisen, yksi keitin/talous, maksaisi materiaalikustannuksina (lähinnä lasi) n. 1 mk henkeä kohti, siis luokkaa puoli miljoonaa.

Istuttamamme ideavirus tosin etenee ilman tukeammekin. Kouluttamamme BASE:n ja YK:n työntekijät ovat jo aloittaneet kurssien järjestämisen organisaatioidensa sisällä ja ainakin yhdessä kylässä. Haw Purin kouluttajat eli PFL on puolestaan innostunut paikallisten mallien kehittelystä Itä-Nepalissa, johon heidän toimintansa on keskittynyt.

Toivottavasti antamamme sysäys etenee ja Nepalin aurinkokeitinkanta lähtee pian voimakkaaseen nousuun. Matkamme aikana saimme aikaan 35:llä itse tai kurseillamme tehdyllä keittimellä jo yli 20% kasvun 150:stä (CRT:n arvio vuoden 1993 lopun tilanteesta).

Säästyvän metsän määrän arviointi on eräs tulevan tutkimuksemme tavoitteita. Joitakin tuloksia tulemme esittelemään metsäntutkijoiden maailmankonferenssissa (IUFRO XX World Congress, 6.-12.8.1995 Tampereella), johon olemme saamassa järjestettäväksemme satelliitti-istunnon aiheenaan aurinkokeitin metsänsuojelun välineenä.

julkaistu: TEP-tiedote 2/94

teksti: Ari Lampinen (21.6.1994)

kuvat: Rajesh Sharma (Hawpur), Riiko Keskinen, Riitta Wahlström

*"Todella köyhä ei ole se, joka omistaa vähän, vaan se, joka toivoo itselleen liian paljon." -
Ukrainalainen sananlasku*